C/2024/1592

2024.3.5.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az áldozatok jogairól szóló irányelv felülvizsgálata

(COM(2023) 424 final – 2023/0250 (COD))

(C/2024/1592)

Előadó: **Dovilė JUODKAITĖ**

Felkérés:	Európai Bizottság: 2023.8.18.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2023.11.21.
Elfogadás plenáris ülésen:	2023.12.14.
Plenáris ülésszak száma:	583.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	206/1/3

1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli a bűncselekmények áldozatainak jogairól szóló irányelv javasolt felülvizsgálatát. Ez a javaslat hozzájárulhat a bűncselekmények áldozatai jogainak javításához, emellett hosszú távon hatékonyabbá és költséghatékonyabbá teheti az igazságszolgáltatási intézményeket.

1.2. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a módosítások javítsák az áldozatok szükségleteinek egyéni értékelését és a részükre a bírósági eljárás során nyújtott támogatást. Bár az áldozatok és a bűncselekményfajták között nem állhat fenn hierarchia, egyes áldozatok esetében további támogatási és védelmi intézkedések lehetnek indokoltak. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság a tagállamokkal együttműködve dolgozzon ki részletes iránymutatásokat az értékelést végző különböző hatóságokról.

1.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy írjanak elő szigorúbb kötelezettségeket a szakembereknek az áldozatok jogaival kapcsolatos képzésére vonatkozóan, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki a támogatásra vonatkozó iránymutatást és minőségi normákat. Ösztönözni kell a tagállamok között a minőségi támogatás nyújtásával – többek között a pszichológusok és szakemberek képzésével – kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréjét.

1.4. Az EGSZB azt ajánlja továbbá, hogy az információkhoz való hozzáférés javítása érdekében minden tagállamban hozzanak létre átfogó kommunikációs keretet.

1.5. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az elkövető jelentette kockázatnak az egyéni értékelés keretében történő értékelésekor a mentális egészségi problémák a bűncselekmények és a veszélyes magatartások között szerepelnek. Ezt a hivatkozást el kell hagyni a szövegből.

1.6. Az EGSZB üdvözli a bírósági eljárások során hozott határozatok felülvizsgálatához való jogot, beleértve a bírósági tárgyalások során történő tolmácsolásra vonatkozó döntéseket is, és arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsák az áldozatok megfelelő tájékoztatását erről a jogról, és hozzanak intézkedéseket annak biztosítására, hogy az ilyen felülvizsgálatokat haladéktalanul elvégezzék.

1.7. Az EGSZB üdvözli az áldozatok kártérítéshez jutásának javítására irányuló szándékot. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok osszák meg bevált gyakorlataikat az erős kompenzációs rendszerek kidolgozása terén, figyelembe véve az ilyen rendszerek pénzügyi hatásait is.

1.8. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsanak elegendő finanszírozást az irányelv átültetésére és végrehajtására, az Európai Bizottságot pedig annak garantálására kéri, hogy az uniós finanszírozás megerősítik és az irányelv átültetésére használják fel.

1.9. A végrehajtás érdekében az Európai Bizottságnak támogatnia kell a tagállamokat az adatgyűjtésben, többek között közös szabványok, bontási és jelentéstételi formátumok kidolgozása révén.

2. **A vélemény háttere**

2.1. A bűncselekmények áldozatainak jogairól szóló, 2012-ben elfogadott irányelv ([1]) az egész Európai Unióra kiterjedő minimumszabályokat állapít meg a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozóan ([2]). A büntetőeljárások során a büntetőeljárásban részt vevő egyéneknek és a bűncselekmények áldozatainak jogaira vonatkozó minimumszabályok megállapításának jogalapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 82. cikke (2) bekezdésének c) pontja rögzíti.

2.2. 2020-ban az Európai Bizottság értékelte a bűncselekmények áldozatainak jogairól szóló irányelv végrehajtását, és 2020. május 11-én értékelő jelentést fogadott el ([3]). A jelentés feltárta, hogy számos tagállam a 2015. november 16-i átültetési határidőig nem ültette át teljes mértékben az irányelvet. Az Európai Bizottság összesen 26 kötelezettségszegési eljárást indított hiányos átültetés miatt ([4]), amelyek többségét már lezárták. A problémák a fogalommeghatározás, illetve az annak való megfelelés hiányától az információkhoz való hozzáférés átültetésével és végrehajtásával kapcsolatos nehézségeken, az eljárási jogokkal kapcsolatos problémákon ([5]), a nyomozás során a másodlagos viktimizáció megelőzésével kapcsolatos kérdéseken, az áldozatok egyéni értékelésén és a sajátos szükségletekkel rendelkező áldozatok egyedi védelmén át az adatgyűjtésig terjedtek.

2.3. Az irányelv végrehajtásának javítása és bűncselekménytől függetlenül az áldozatok jobb védelme érdekében az Európai Bizottság 2020. június 24-én elfogadta a bűncselekmények áldozatainak jogairól szóló első uniós stratégiáját (2020–2025). A stratégiában az Európai Bizottság vállalta, hogy értékeli az uniós eszközöket és azok esetleges hiányosságait, „és szükség esetén 2022-ig jogalkotási javaslatokat terjeszt elő az áldozatok jogainak további erősítése érdekében”.

2.4. Az irányelv felülvizsgálata keretében alapos konzultációs folyamatra került sor, amely nyilvános konzultációt és a bűncselekmények áldozatainak jogaival foglalkozó platform érdekelt feleivel folytatott célzott konzultációt egyaránt magában foglalt. Az EGSZB üdvözli ezt a folyamatot, ugyanakkor megjegyzi, hogy a bűncselekmények áldozatainak jogaival foglalkozó és civil társadalmi szervezetek szorgalmazták a javaslat közzétételét ([6]).

3. **Általános megjegyzések**

3.1. Az EGSZB üdvözli az irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslatot, amely a jogszabály különböző rendelkezéseit érintő módosításokat tartalmaz a bűncselekmények áldozatai jogainak különböző területeken történő megerősítése érdekében, és ezáltal hozzájárul a társadalmak ellenállóbbá tételéhez és az igazságszolgáltatási intézmények jobb működéséhez.

3.2. Amint azt az EGSZB az Alapjogi Charta végrehajtása című dokumentumban ([7]) megállapította, az irányelv felülvizsgálata összhangban van más uniós jogszabályokkal és szakpolitikákkal, többek között az Alapjogi Charta Unión belüli alkalmazásának megerősítésére irányuló stratégiával ([8]), valamint az uniós jogok és értékek kézzelfoghatóbbá tételére irányuló erőfeszítésekkel olyan területeken, mint a bűncselekmények áldozatainak jogai és az igazságszolgáltatáshoz való jog.

3.3. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság a javaslatban figyelembe vette a digitalizációt és az új technológiák fejlődését. Az elektronikus kommunikációs eszközök 26. cikk b) pontja szerinti használata segíthet abban, hogy a bűncselekmény áldozatai közelebb kerüljenek az igazságszolgáltatáshoz, és összhangban van az Európai Bizottság digitalizációs politikájával, amely az igazságszolgáltatás digitalizálását is célozza.

3.4. E pozitív szempontok ellenére az EGSZB rámutat arra, hogy a digitális eszközök és technológiák használatának mindig opcionálisnak kell lennie a bűncselekmény áldozatai számára. Előfordulhat, hogy egyes áldozatok – köztük a digitális jártassággal egyáltalán nem vagy csak korlátozottan rendelkező személyek – nem tudják használni ezeket a kommunikációs eszközöket és technológiákat. A bűncselekmények áldozatai számára mindig biztosítani kell nem digitális lehetőségeket is.

3.5. Bár az irányelv horizontális jellegű, és a bűncselekmények valamennyi áldozatára alkalmazandó, fontos szem előtt tartani, hogy a marginalizált csoportok esetében nagyobb az áldozattá válás kockázata – ideértve az erőszakos és gyűlölet-bűncselekményeket is –, ugyanakkor az ilyen csoportok tagjai kisebb valószínűséggel jelentik be a bűncselekményeket, férnek hozzá az igazságszolgáltatáshoz, és részesülnek megfelelő támogatásban. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a bűncselekmények áldozatai olyan átfogó jogokban, támogatásban és szolgáltatásokban részesüljenek, amelyek – többek között célzott fellépések révén – egyaránt figyelembe veszik az áldozatok és a bűncselekmények sokféleségét.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 2012/29/EU irányelve (2012. október 25.) a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 315., 2012.11.14., 57. o.).
([2]) Az irányelv valamennyi uniós tagállamra vonatkozik, kivéve Dániát, amely a kívülmaradást választotta.
([3]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2020:188:FIN
([4]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_23_3724
([5]) Itt különösen a 17. cikk (3) bekezdése végrehajtásának hiányosságai említhetők – e rendelkezés biztosítja, hogy a feljelentést haladéktalanul továbbítsák annak az államnak, amelyben a bűncselekményt elkövették.
([6]) https://victim-support.eu/news/joint-statement-for-european-day-for-victims-of-crime/.
([7]) Az EGSZB véleménye: *Az Alapjogi Charta végrehajtása* (HL C 341., 2021.8.24., 50. o.).
([8]) HL C 326., 2012.10.26., 391. o.

3.6. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon döntését, hogy nagyobb hangsúlyt helyez a veszélyeztetett sértettekre, többek között azáltal, hogy megerősíti a sajátos szükségletek egyéni értékelését, ingyenes pszichológiai segítséget nyújt, valamint konkrét intézkedéseket és követelményeket vezet be a gyermekkorú és a fogyatékossággal élő áldozatokra vonatkozóan. Az EGSZB üdvözli azt a döntést is, hogy az irreguláris migránsok számára könnyebbé válik a bűncselekmények bejelentése azáltal, hogy tilos lesz az áldozat tartózkodási jogállására vonatkozó személyes adatoknak a migrációs hatóságok részére történő továbbítása akkor, ha az adatgyűjtés bűncselekmény bejelentésének eredménye.

3.7. Az EGSZB megjegyzi, hogy bár a javaslat előírja a hatóságok számára annak biztosítását, hogy az egyéni értékelés vegye figyelembe az áldozatok személyes jellemzőit, beleértve a biológiai és társadalmi nemet is, a nemi alapú erőszak áldozatainak körén túl nem tartalmaz átfogó nemi dimenziót, és a támogatás kapcsán hiányzik a nemi alapú megközelítés. A legkülönbözőbb helyzetű és hátterű nők a nemi alapú és kapcsolati erőszak körén túl is számos bűncselekmény áldozatai, ezért a nők jogainak biztosítása és szükségleteinek ellátása érdekében a szolgáltatásoknak és a szakemberek képzésének nemi dimenzióval is rendelkeznie kell.

3.8. Az EGSZB határozottan üdvözli a jogorvoslatról szóló 26d. cikket, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák a bűncselekmények áldozatai számára a nemzeti jog szerinti hatékony jogorvoslatot az irányelv szerinti jogaik megsértése esetén. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy hozzanak intézkedéseket az áldozatok jogorvoslathoz való jogukról való tájékoztatása, valamint a döntéshozatal és a jogorvoslat biztosításának gyorsasága érdekében.

4. **Részletes megjegyzések a bűncselekmények áldozatait megillető jogok öt fő kategóriájáról**

4.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az irányelv felülvizsgálata konkrét célkitűzéseket követ, amelyek célja a bűncselekmények áldozatait megillető jogok öt kategóriájának – nevezetesen a tájékoztatáshoz való jog, az áldozatok egyéni szükségletein alapuló támogatáshoz és védelemhez való jog, az eljárási jogok és a kártérítést megállapító határozathoz való jog – javítása. Ezek a jogok alapvető fontosságúak annak biztosításában, hogy az áldozatok jogait a bűncselekmény elkövetésének pillanatától a bírósági eljárás végéig megvédjék.

4.2. A tájékoztatáshoz való jogot több rendelkezés is megerősíti. A „Nemzeti koordináción és együttműködésen alapuló protokollok” című cikk kimondja, hogy kifejezetten e célra kialakított protokollokkal kell biztosítani az áldozatok, köztük a fogva tartott áldozatok tájékoztatáshoz való jogát. Az áldozatoknak a változó egyéni szükségleteikhez igazított tájékoztatást kell kapniuk, „mivel ezeknek az információknak egyszerűnek és könnyen érthetőnek kell lenniük, időben rendelkezésre kell állniuk, és azokat több formátumban, többek között szóban, írásban és digitálisan is meg kell ismételni”. A javaslat emellett a tájékoztatáshoz való hozzáférés javítása érdekében új kötelezettségeket ír elő az elektronikus kommunikációs eszközök használatára, valamint segélyvonalak és honlapok létrehozására vonatkozóan. Emellett kötelezettséget ír elő annak biztosítására, hogy az áldozatok „könnyen hozzáférhető, felhasználóbarát infokommunikációs technológiák” felhasználásával jelenthessék be a bűncselekményeket, ugyanakkor hiányzik az 5a. cikk (4) bekezdésében előírt „biztonságos és bizalmas” bejelentési eljárások garanciája. A 10a. cikk a bíróság helyiségeiben az áldozatok tájékoztatásához nyújtott segítséget említi.

4.3. Az EGSZB rámutat arra, hogy a tájékoztatáshoz való jog alapvető fontosságú ahhoz, hogy az áldozatok a későbbiekben gyakorolhassák a jogaikat. Az EGSZB azt ajánlja, hogy minden tagállamban hozzanak létre átfogó kommunikációs keretet. A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy felhívják a figyelmet az áldozatok tájékoztatáshoz való jogára, különösen azon áldozatok tájékoztatása érdekében, akik a legnagyobb nehézségekkel szembesülhetnek a bűncselekmény azonosítása, a tájékozódás és jogaik gyakorlása során, ideértve a migráns munkavállalókat ([9]) és más marginalizált csoportokat, köztük az intézményekben élő, fogyatékossággal élő személyeket, a gyermekeket, valamint a többszörös akadályokkal és hátrányos megkülönböztetéssel szembesülő embereket, akik nagyobb mértékben vannak kitéve a kizsákmányolás, az erőszak és a bántalmazás kockázatának.

4.4. A bűncselekmények áldozatai számára további problémát jelent, hogy nem vagy csak korlátozott mértékben kapnak tájékoztatást az ügyükről. Noha a javasolt szöveg „több formátumban” történő tájékoztatást említ, nincs szigorú nyelvi és fordítási kötelezettség, és a tagállamokat sem terheli kifejezett és átfogó kötelezettség arra vonatkozóan, hogy tájékoztassák az áldozatokat ügyük előrehaladásáról ([10]). Az EGSZB azt ajánlja, hogy az uniós intézmények vezessenek be szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy minden áldozat kellő időben, a teljes folyamat során, az általa ismert nyelven, hozzáférhető és érthető formátumban tájékoztatást kapjon a jogairól és az ügyéről.

([9]) Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), „Underpinning victims' rights: support services, reporting and protection” (Az áldozatok jogainak megerősítése: segítő szolgálatok, bejelentés és védelem), 2023. A jelentés feltárta, hogy a migráns munkavállalóknak a munkahelyükön kívül kevés kapcsolatuk van más emberekkel, és nincs információjuk arról, hogy milyen segítséget kaphatnak, ha súlyos kizsákmányolás áldozataivá válnak.

([10]) A felülvizsgált irányelv 10. cikkének b) pontja kizárólag a bírósági eljárások során az áldozatot „közvetlenül” érintő döntésekkel kapcsolatos tájékoztatást említi.

4.5. Pozitív fejlemény, hogy az Európai Bizottság előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsák az időszerű és egyedi értékelést, amelyet az áldozatnak az illetékes hatóságokkal való első kapcsolatfelvételét követően kell megkezdeni. A javaslat részletezi azokat az elemeket, amelyeket az egyéni értékelés során figyelembe kell venni, beleértve az elkövetővel való kapcsolatot és az elkövető jellemzőit, emellett kitér arra is, hogy figyelmet kell fordítani azokra az áldozatokra, akik több kiszolgáltatottsági és/vagy bűncselekményi kategóriába tartoznak. Az EGSZB számára azonban nem világos, hogy a hatóságoknak miként kellene „rendszeres időközönként" frissíteniük az értékelést ([11]). Az EGSZB azt ajánlja, hogy a nők elleni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről szóló irányelvjavaslat 23. cikkében az erőszak és a kapcsolati erőszak áldozatai tekintetében rögzített előírásnak megfelelően az Európai Bizottság a tagállamokkal együtt dolgozzon ki részletes iránymutatásokat az értékelést végző különböző hatóságokról azok kötelezettségeinek egyértelműbb meghatározása érdekében.

4.6. Az EGSZB üdvözli, hogy a javaslat javítja az áldozatok egyéni szükségletein alapuló támogatást és védelmet azáltal, hogy a konkrét támogatási és védelmi szükségletek azonosítása érdekében az áldozatok fokozott egyéni értékelését írja elő, valamint olyan rendelkezések révén, amelyek megkönnyítik a veszélyeztetett sértettek számára a támogató szakszolgálatokhoz való hozzáférést. Az értékelő jelentés kimutatta, hogy az irányelv előző szövege nem biztosította hatékonyan azt, hogy valamennyi áldozat hatékony támogatásban részesüljön ([12]). Ha az áldozatok szükségleteit nem azonosítják, előfordulhat, hogy nem nyújtanak megfelelő támogatást.

4.7. Az EGSZB üdvözli továbbá a segítő szolgálatokra vonatkozó rendelkezéseket, különösen azt, hogy a hatóságoknak proaktív szerepet kell játszaniuk annak biztosításában, hogy a megfelelő általános és szakszolgálatok kapcsolatba lépjenek az áldozatokkal, valamint az annak biztosítására irányuló kötelezettséget, hogy az áldozatokat segítő szolgálatok válság idején is működőképesek maradjanak. Az EGSZB emellett méltatja a jobb támogatást biztosító rendelkezések beillesztését, például az értékelés szerint szükséges időtartamra igénybe vehető, ingyenes pszichológiai támogatáshoz való jogot, a gyermekkorú áldozatok célzott, többszereplős támogatáshoz való jogát, valamint a fogyatékossággal élő személyek jogait illetően.

4.8. Az EGSZB megállapítja, hogy a javaslat részletesen ismerteti a védelmi intézkedéseket. Az EGSZB-t azonban aggodalommal tölti el, hogy az elkövető jelentette kockázatnak az egyéni értékelés keretében történő értékelésekor a mentális egészségi problémák a bűncselekmények és a veszélyes magatartások között szerepelnek. A mentális egészséggel kapcsolatos megbélyegzés és hátrányos megkülönböztetés továbbra is elterjedt, és azt az Intézkedések a mentális egészség javítására című dokumentumban is jelzett módon meg kell szüntetni ([13]). Az EGSZB kéri az elkövető mentális egészségi állapotára vonatkozó utalás elhagyását a szövegből. Csak az adott személy veszélyességéhez kapcsolódó tényezőket helyénvaló figyelembe venni.

4.9. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a szöveg nem tartalmaz javaslatokat az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szakemberek képzésére, többek között az értékelésre, a sajátos szükségletekkel rendelkező áldozatok jogaira, valamint a tájékoztatás és az áldozatokkal való kommunikáció módjára vonatkozóan. Az EGSZB azt ajánlja, hogy írjanak elő szigorúbb kötelezettségeket a szakembereknek az áldozatok jogaival kapcsolatos képzésére vonatkozóan, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy dolgozzon ki a bűncselekmények áldozatainak egyéni értékelésére vonatkozó konkrét iránymutatásokat és a támogatásra vonatkozó minőségi normákat. Az EGSZB megjegyzi továbbá, hogy a pszichológusok körében fejleszteni kell a poszttraumás stresszzavarral kapcsolatos ismereteket annak érdekében, hogy megfeleljenek az ezzel kapcsolatos sajátos igényeknek, és kéri, hogy Európa-szerte osszák meg egymással a minőségi támogatás nyújtásával kapcsolatos bevált gyakorlatokat.

4.10. Az EGSZB elismeri annak fontosságát, hogy az áldozatok az eljárás során megfelelő kíséretben és tanácsadásban részesüljenek. Megjegyzi azonban, hogy a 10a. cikk szövege széles mérlegelési mozgásteret biztosít a hatóságok számára „a bíróság helyiségeiben történő segítségnyújtás" mibenlétét illetően, ami a segítségnyújtás eltérő minőségi fokához vezethet. Az áldozatok számára az eljárás során nyújtott kíséretnek hatékonyabban kell biztosítania, hogy az áldozatok mindvégig folyamatos támogatásban részesüljenek.

4.11. Az EGSZB üdvözli a bírósági eljárások során hozott határozatok felülvizsgálatához való jogot, beleértve a bírósági tárgyalások során történő tolmácsolásra és a különleges védelmi intézkedésekre vonatkozó határozatokat is. Az igazságszolgáltatásban való aktív részvételük szempontjából alapvető fontosságú, hogy az áldozatok a büntetőeljáráson belüli jogállástól függetlenül megtámadhassák az őket érintő határozatokat. Az EGSZB arra ösztönzi a tagállamokat, hogy biztosítsák az áldozatok megfelelő tájékoztatását a határozatok felülvizsgálatához való jogukról, és hozzanak intézkedéseket annak biztosítására, hogy az ilyen felülvizsgálatokat haladéktalanul elvégezzék.

([11]) A 22. cikk (7) bekezdésének módosítása.

([12]) A sértetteket segítő szervezetek figyelmeztettek arra, hogy az egyéni szükségletek felmérésére nem mindig kerül sor. Lásd az Európai Bizottság szolgálatainak munkadokumentumát: SWD(2022) 179 final (a 2012/29/EU irányelv értékelő jelentése), (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0179), 70. o.; az FRA megjegyezte, hogy a rendőrség gyakran nem végzi el szisztematikusan és rutinszerűen az értékelést. FRA, „Az áldozatok jogainak megerősítése: segítő szolgálatok, bejelentés és védelem" (2023), 40. o.

([13]) HL C 349., 2023.9.29., 100. o.

4.12. Az EGSZB üdvözli a más tagállamban lakóhellyel rendelkező áldozatok jogainak megerősítését videokonferenciák és konferenciahívások alkalmazása révén. Bár a szöveg választhatóként említi, az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy tegyék kötelezővé ezt, amennyiben az áldozatok a tárgyaláson való részvételük céljából kérik. Ez a követelmény összhangban lenne az igazságszolgáltatás digitalizációjáról szóló uniós közleménnyel ([14]) és a határokon átnyúló igazságügyi együttműködés digitalizációjáról szóló rendeletjavaslattal ([15]).

4.13. Az EGSZB üdvözli azt a szándékot, hogy javítsák az áldozatok kártérítéshez való hozzáférését azáltal, hogy megerősítik az áldozatok azon jogát, hogy a büntetőeljárás során határozat szülessen a kártérítésről, és hogy az ítéletet követően haladéktalanul megfizessék azt az áldozatnak. Bár a szövegben szereplő „észszerű határidőn belül" és „indokolatlan késedelem nélkül" kikötések áldozatonként és tagállamonként eltérő bánásmódot eredményezhetnek, az indokolatlan késedelem nélküli közvetlen kártérítés hatékony kompenzációt biztosít az áldozatok számára, elkerülve a másodlagos viktimizációt. Az EGSZB tudatában van annak, hogy az a lehetőség, hogy az állam megelőlegezze a kártérítést, és később megtéríttesse azt az elkövetővel, pénzügyi hatással jár, amelyet a javaslat nem értékel megfelelően. A tagállamoknak meg kell osztaniuk bevált gyakorlataikat az erős kompenzációs rendszerek kidolgozása terén, figyelembe véve az ilyen rendszerek pénzügyi hatásait is.

4.14. A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy megfizethető és minőségi jogi képviseletről gondoskodjanak, amely segíti az áldozatokat az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésük biztosításában és kárigényeik benyújtásában.

5. **Részletes megjegyzések az irányelv végrehajtásáról és nyomon követéséről**

5.1. Az EGSZB folytatólagosan jelezte az egyértelműség hiányát, valamint azt, hogy irányelv felülvizsgálata során a tagállamok széles mérlegelési mozgásteret kapnak. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a homályos megfogalmazás megnehezíti számukra a hatékony átültetés és végrehajtás biztosítását, aminek az lesz az eredménye, hogy az áldozatok jogainak védelme eltérő mértékben lesz biztosított az Unióban.

5.2. Az áldozatok jogairól szóló jelenlegi stratégia a 2025-ig tartó időszakra vonatkozik, ugyanakkor az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fogadja el a következő ciklusra vonatkozó stratégiát, és biztosítsa az áldozatok jogaival foglalkozó platform munkájának folytonosságát, és ezáltal nyújtson iránymutatást és segítséget a tagállamoknak az irányelv átültetéséhez és végrehajtásához.

5.3. Az EGSZB továbbá arra kéri a tagállamokat, hogy fogadjanak el nemzeti stratégiákat vagy programokat az áldozatok jogaira vonatkozóan, és erősítsék meg a koordinációt és az együttműködést a határokon átnyúló ügyekben. Az EGSZB továbbá arra kéri a tagállamokat, hogy alkalmazzanak multidiszciplináris megközelítést, és kerüljék el az elszigetelt nemzeti, regionális és helyi szintű munkavégzést.

5.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy nemzeti szintű keretek és koordinációs mechanizmusok létrehozására van szükség az áldozatok jogainak és annak biztosítása érdekében, hogy az áldozatsegítő szolgáltatások nyújtása az egyes tagállamok egész területén hatékonyan garantált legyen. Az EGSZB üdvözli azt a rendelkezést, amely előírja az államok számára, hogy külön protokollokat dolgozzanak ki és hajtsanak végre az irányelv hatálya alá tartozó szolgáltatások és fellépések megszervezésére vonatkozóan. Alapvető fontosságú azonban, hogy az Európai Bizottság nyomon kövesse e protokollok hatékonyságát, és módszereket dolgozzon ki a szolgáltatások minőségének értékelésére.

5.5. Az értékelő jelentés rámutatott a finanszírozás problémájára annak kapcsán, hogy különösen a civil társadalmi szervezetek esetében minimális források állnak rendelkezésre ahhoz képest, amit az áldozatok védelme igényel. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsanak elegendő finanszírozást az irányelv átültetésére és végrehajtására, az Európai Bizottságot pedig annak garantálására kéri, hogy az uniós finanszírozás megerősítik és az irányelv átültetésére használják fel.

5.6. Az EGSZB pozitívan értékeli az adatok és statisztikák szolgáltatására vonatkozó javaslatot. Az összehasonlítható adatok gyűjtésének biztosítása érdekében az EGSZB fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság támogassa a tagállamokat az adatgyűjtésben, többek között közös szabványok, bontási és jelentéstételi formátumok kidolgozása révén. Javasolja, hogy a tagállamokban a viktimizáció valós helyzetének feltárása érdekében az elfogadott egységes módszertannak megfelelően végezzenek viktimológiai felméréseket, az ezekből nyert adatokat pedig szerepeltessék a szabványosított formátumú adatszolgáltatásokban. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság vonja be az áldozatsegítő szolgálatokat és az érintett civil társadalmi szervezeteket a közös szabványok és adatszolgáltatási formátumok kidolgozásába az áldozatok jogaival foglalkozó platformon keresztül, és vegye igénybe az áldozatok jogaival foglalkozó európai hálózat közreműködését is. Az EGSZB emellett az adatok részletesebb, többek között fogyatékosság, etnikai hovatartozás és szexuális irányultság szerinti bontását ajánlja, amennyiben ezek az információk rendelkezésre állnak, és azokat az áldozatok közlik.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elnöke

Oliver RÖPKE

([14]) COM (2020) 710 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0710).
([15]) COM (2021) 759 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0759).